

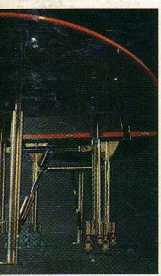
Tijdschrift voor
vormgeving

•
7e jaargang
nummer 4

•
speciale
beursprijs
50 BF/ fl 2,50

special

DESIGN

CASA EUROPEA 1

DESIGN

TIJDSCHRIFT VOOR VORMGEVING

Een uitgave van:

Business Publishers ARTFORUM

Postbus 38472, 6503 AL Nijmegen

Kantooradres: Hulksteinseweg 16 a 6812 DC

ARNHEM Tel: 085-425108 Fax: 085-518465

UITGEVER:

ARTFORUM BV

PROJECT-REDACTIE:

Toon Lauwen

LITHOGRAFIE /DRUK:

Altiora, Averbode

VORMGEVING:

Joost Meijer

ADVERTENTIE-ACQUISITIE:

Voor reserveringen en tarieven:

Van Vliet Bureau voor media-advies

Postbus 20, 2040 AA Zandvoort

Tel: 02507-14745 Tel: 02507-17680

ABONNEMENTEN:

Telefoon: 080-787444

Abonnementsprijs Design per jaar: f69,-

Abonnementen kunnen op elk gewenst

tijdstip ingaan en lopen tot 31 december

tenzij voor 31 oktober beëindigd. Design

verschijnt zes maal per jaar.

De coördinatie en organisatie van Casa Europea ligt

in handen van K.I.S. Artful Facilities in Amsterdam.

De uitgave van deze catalogus is verzorgd door het

tijdschrift DESIGN, onder redactie van Toon Lauwen.

COPYRIGHTS:

Het auteursrecht op dit tijdschrift en op de daarin verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift houdt in dat de auteur de uitgever, met uitsluiting van ieder ander, onherroepelijk machtigt de bij of krachtens de Auteurswet door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren te innen en dat de auteur alle overige rechten overdraagt aan de uitgever. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgevers. Auteurs vrijwaren de uitgever voor eventuele claims van derden vanwege gepubliceerde bijdragen in de vorm van artikelen, foto's of anderszortig illustratiemateriaal.

Deze uitgave kwam tot stand (mede) dankzij de Mondriaanstichting Amsterdam, drukkerij Altiora Averbode en het Bouwcentrum te Antwerpen.

**BUSINESS PUBLISHERS
ARTFORUM**

JE HUIS... EEN THUIS

Het jaarlijkse salon voor interieur en decoratie wordt in 1994 voor de eenentwintigste keer door het Antwerpse Bouwcentrum ingericht. Het salon heeft een positief imago en kan bogen op een gunstig bezoekersaantal; 'Je Huis...Een Thuis' ontving in 1993 ruim 75.000 bezoekers en naar verwachting zal dit aantal in 1994 nog stijgen.

Het Bouwcentrum, gastheer van 'Je huis... Een thuis', verbeterde in de loop der jaren niet alleen de infrastructuur binnen de beurszalen, maar verdubbelde tegelijkertijd de oppervlakte van de zalen. Daarmee werd het mogelijk twee keer zoveel exposanten naar Antwerpen te halen. Uit de binnenlandse- en buitenlandse publiciteit blijkt het salon steeds aantrekkelijker te worden voor een breed publiek van bouwers en verbouwers, maar eveneens voor professionals zoals designers, decorateurs, architecten en binnenhuisarchitecten. Deze belangstelling heeft de organisatie van het salon gestimuleerd tot het opzetten van een speciale design-happening: 'Casa Europea'.

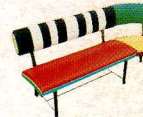
CASA EUROPEA

De opzet

Casa Europea: een denkbeeldig huis van Europa, wordt geconstrueerd met behulp van inzendingen uit verschillende collecties op het gebied van de vrije vormgeving uit België, Duitsland, Engeland, Nederland en Oostenrijk. In zaal 3 van het Bouwcentrum wordt door de Nederlandse vormgever Frits Nossbaum een ruimte ingericht waarin Europese galeries, ontwerpersgroepen en agentschappen een bijzondere ambiance zullen creëren. Casa Europea zal, anders dan in de omliggende beurszalen, een meer museaal overzicht van het vrij vormgegeven Europese meubel presenteren.

Dit overzicht richt zich op kwaliteit, en de deelnemers aan Casa Europea werden zodanig geselecteerd dat de bezoeker een gevarieerd en aantrekkelijk venster wordt geboden op hedendaagse ontwikkelingen in het Europese vormgeven. Centraal staat het publieksvriendelijke en betaalbare interieurprodukt dat als unicum in kleine oplagen werd vervaardigd: tafels, stoelen, kasten, lampen, glaswerk, keramiek, gebruiksvoorwerpen, textiele vormgeving, objecten etc.... Daarnaast zal aandacht worden geschonken aan experiment en vormstudie; het ontwerp van de toekomst.

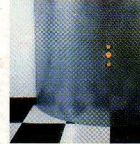
Het tijdschrift DESIGN geeft bij Casa Europea speciaal deze catalogus uit. Deze toont een selectie van de ingezonden ontwerpen en beschrijft de aanpak van de deelnemende galeries of producenten en hun belangrijkste vormgevers. Het bouwen aan het denkbeeldige huis van Europa is begonnen.

De deelnemers

Met de bedoeling Casa Europea in de loop der jaren te laten uitgroeien tot een manifestatie met een eigen identiteit, wordt met deze eerste designshow in 1994 een goede en vruchtbare start gemaakt. Deze verwachting is gefundeerd op de deelname van vooraanstaande galeries en ontwerpersgroepen uit: Amsterdam, Antwerpen, Berlijn, Groningen, Leiden, Londen, Parijs, Rotterdam en Wenen.

Voor het kwaliteitsminnende publiek uit Antwerpen is 'Het Pakhuis Design' inmiddels een vertrouwde plaats waar men talentvol ontwerpwerk uit Vlaanderen en daarbuiten kan vinden. Op de stand van Het Pakhuis is een fraai overzicht verzameld met ondermeer: tapijten van Christine Kennis, kasten van Bart Baccarne, keramiek van Christel Gestels, tafels van Rudi Respeel. 'Vica Versa', een agentschap van Luc de Buyser presenteert behalve Vlaamse ontwerpers zoals Filip Janssens, ook de keramist Keith Munro en de glasontwerper Robert Crooks, beide uit Londen. 'Möbelgalerie Alexander Vrubl' uit Wenen toont een fraaie collectie meubelen waaruit de Oostenrijkse identiteit, met een nadruk op constructie en monumentaliteit, spreekt. De Berlijnse galerie 'Kunstform' legt de nadruk op het expressieve design en is op bijzondere wijze vertegenwoordigd met plastische objecten: lampen, gebruiksvoorwerpen en meubel-unicaten. 'K.I.S. Artful Facilities' brengt vrije vormgeving voor betaalbare prijzen uit Amsterdam en coördineerde daarnaast de presentatie van eindexamenwerk, stoelen en lichtobjecten uit Nederland. Andere Nederlandse deelnemers zijn de Leidse ontwerpersgroep 'Zône', de Groningse galerie 'De Voorruit' en 'K.I.M. Artful Facilities' uit Rotterdam.

+31. Vrije Vormgeving in Nederland

Een momentopname van de stand van zaken onder de jonge aanwas in de vrije vormgeving werd in mei vorig jaar in het Stedelijk Museum Amsterdam getoond. Met Casa Europea pogen de organisatoren de Nederlandse vrije vormgeving in een internationaal kader te plaatsen. Vanwege de korte voorbereidingstijd biedt Casa Europea in 1994 geen coherent beeld van de vrije vormgeving in de deelnemende landen. Bovendien zijn niet alle landen vertegenwoordigd en is het aantal geselecteerde disciplines beperkt. Daar komt nog bij dat de definiering van 'vrije vormgeving' niet eenduidig is, waardoor de gelegde accenten in de samenstelling veelal persoonlijk zijn. De nadruk ligt op meubelontwerpen, verlichting en woonaccessoires. Niettemin zijn, ondanks alle beperkingen, de contouren zichtbaar van regionalisme in Europese vormgeving. Er is inmiddels afgerekend met het flamboyante ontwerpen en elk land bezint zich en zoekt nu in de fitness van het vak naar een zinnige vernieuwing.

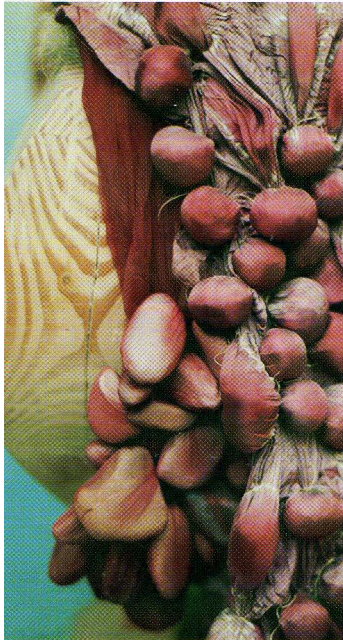
Nederland vertegenwoordigt binnen Europa een bijzondere (ecologische) stroming en is met diverse representanten aanwezig. De Nederlandse deelnemers vertonen een duidelijke oriëntatie op buiten de vormgeving liggende kunst disciplines.

Ans van Berkum:

"..... de opbrengst of de oogst van de tachtiger jaren op het gebied van glasvormgeving, keramiek, sieraden, textiel, modevormgeving, accessoires, meubelen en produkten voor het interieur" en concludeert vervolgens:

'Het blijkt te gaan om de heroriëntatie van de uitgangspunten van de meer toegepaste ontwerpdisciplines.

Dit kwam met name tot stand door nieuwe ontwerpuitgangspunten op werkwijzen en mogelijkheden van andere takken van kunst te veroveren.'

Maaike Velthuis
'Stoel op schoot' (detail)

Tejo Remy
'stoel', textiel en staalband

Piet Hein Eek
'Kruk/trap', hout en aluminium

Concept, symboliek en semiotiek werden belangrijker begrippen dan ergonomie en gebruiksgemak. Het ontwerp mocht inspelen op behoefte aan herkenbaarheid en visuele originaliteit. Het mocht speels zijn, zelfs teatraal, tot hevig en buitenissig. Ontwerpers vertaalden dat in opvallend aanwezige objecten die eerder een sculpturaal dan een functioneel gehalte hadden, vaak met een knipoog naar figuratie. Kasten kregen buiken, banken hondepoten, kopjes kragen. Tenslotte kreeg de lust tot versieren en verkitschen, tot het mengen van de meest onmogelijke dingen, volledig vrij baan.

Wat dit laatste betreft zijn allereerst enkele relativiserende kanttekeningen op zijn plaats. De betekenis van ontwerpstromingen moet altijd worden gezien in relatie tot de tijd waarin ze ontstaan. Het aanhaken bij de beeldende kunst heeft het hele vakgebied nieuw leven ingeblazen, taboes doorbroken, ruimte gecreëerd. Dat is een kwalitatieve opbrengst. door: Ans van Berkum, bron: BIJVOORBEELD 2+3, tijdschrift voor vormgeving en kunst (mei 1993), Catalogus De Oogst

Enkele representanten:

Henk Stallinga is een industrieel ontwerper die werd opgeleid aan de Amsterdamse Rietveld Academie. Zijn ontwerpen tonen in idee en uitvoering

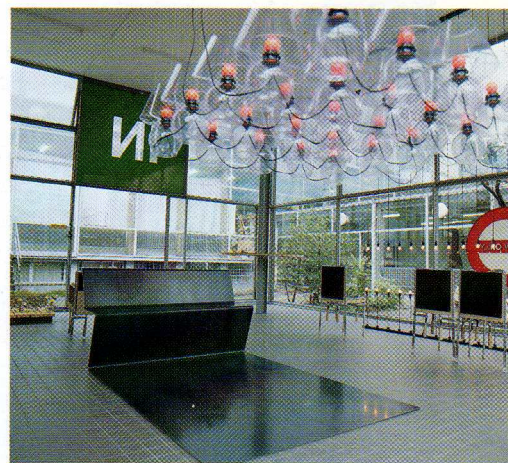
een sterke verbondenheid met de Nederlandse cultuur en een bespiegelende kijk op Stallinga's werkgebied. Het inhaken op trends zoals ergonomie, eco-, techno- en postmodern design, die elkaar in steeds hoger tempo lijken op te volgen, levert volgens Stallinga geen enkele garantie voor het ontwerpen van verantwoord design.

Zijn meubelen, waarvan hier een klein overzicht werd afgebeeld, weerspiegelen tradities en archetypen en become-tariëren de wisselwerking tussen dat wat blijft en dat wat komt. Wat archetypisch in Stallinga's termen precies betekent, is duidelijk afleesbaar aan zijn objecten. Constructie, gebruik van materiaal en de wijze waarop de meubelen werden geproduceerd, zijn sober en direct onderdeel van de uitdrukking van het idee: bank/stoel/lamp.

Tejo Remy is als produktvormgever een rijzende ster in de Nederlandse vrije vormgeving. De afgelopen jaren werden Remy's eigenzinnige producten in hoog tempo veelgevraagde objecten op tentoonstellingen onder de noemers 'Materiaal voor vormgeving' en 'Eco-design'. Musea als het Stedelijk Museum in Amsterdam en het Museum Boymans-van Beuningen in Rotterdam kochten zijn ontwerpen.

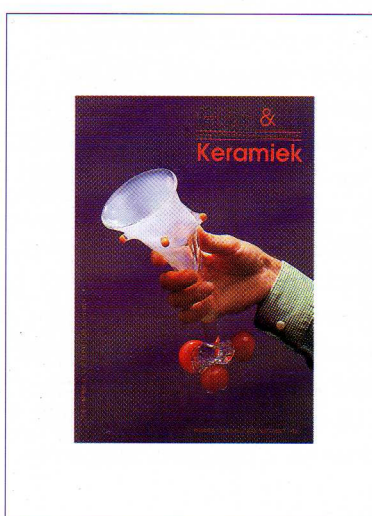
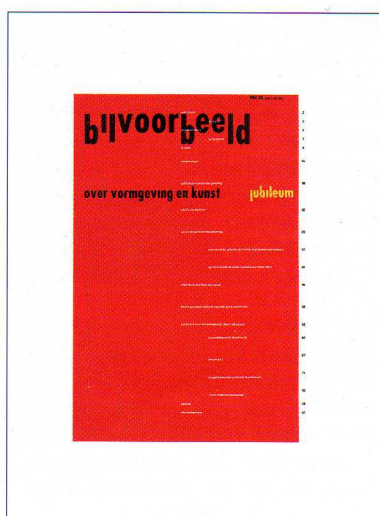
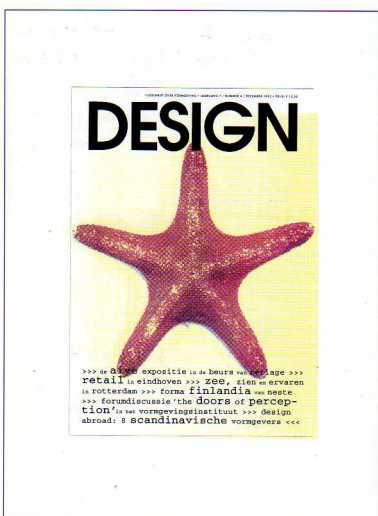
Hoewel Remy zeker intensief werkt met bruikbare afvalproducten uit onze consumptiemaatschappij, kan zijn werk niet zonder meer worden ondergeschoven bij trendverschijnselen zoals 'eco-design'. Wie een deel van zijn collectie op de stand van K.I.S. overziet, kan niet om de autonomie van Remy's ontwerpgedachte heen. Met gebruik van gevonden materialen zoals schoothout, oude melkflessen, verloren ladenblokken en stoffen, construeert de ontwerper volkomen onvergelykbare bouwsels, lampen en stoelen. Zodoende 'recycled' hij het respect voor anders onbruikbaar gemaakte restmaterialen.

Henk Stallinga
'bank', staal

tel. +31.85.425108 fax +31.85.518465

ARTFORUM DESIGN, KUNST EN VORMGEVING UIT NEDERLAND EN VLAANDEREN

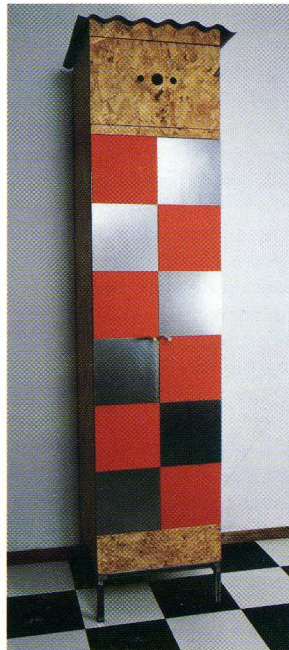

tel. +31.20.620 9760
 fax +31.20.623 5492
 K.I.S. Artful Facilities, Amsterdam

'Heintje' stoeltje/object
 Peter Otten

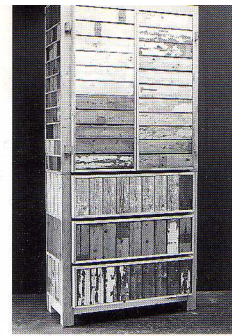
Stichting K.I.S. werd in 1986 opgericht om vrije vormgevers in contact te brengen met het in design geïnteresseerde publiek en mogelijke opdrachtgevers. Het galeriebeleid van K.I.S. is gericht op het produkt, vervaardigd als unicaten of in kleine series. Met een minimum aan middelen en een maximum aan improvisatie bouwde K.I.S. haar galerie, gevestigd in de voormalige drukwerkplaats van het Algemeen Handelsblad in hartje Amsterdam, uit tot een levendig centrum voor vrije vormgeving. Dit centrum bestaat behalve uit de expositieruimte ook uit ateliers en werkplaatsen. Zowel in de vaste collectie als in de verscheidene tentoonstellingen die K.I.S. jaarlijks organiseert, wordt het snel veranderende gezicht van de Nederlandse vormgeving weerspiegeld. K.I.S. wil samen met andere galeries een netwerk oprichten en is daarnaast sterk internationaal georiënteerd.

'Kuijfe
 in
 Soweto'
 IJkast
 Frits
 Noss-
 baum

Ontwerper Piet Hein Eek maakt meubelen in kleine series waarvan hij inmiddels twee collecties op de markt bracht. Vooral door opmerkelijke verschillen in materiaalgebruik variëren deze collecties nogal sterk van elkaar in karakter en uitstraling. Eek kreeg bekendheid in het tentoonstellings- en galeriecircuit door zijn opvallende kasten uit schroothout. Deze reeks zeer fraaie kasten zijn unicaten die door de ontwerper zelf werden gebouwd in diverse uitvoeringen: ladenkast, legkast of combinaties daarvan. Eerlijkheid in materiaal en eenvoud in dimensies zijn de twee kenmerkende eigenschappen van de ontwerpen van Piet Hein Eek. Die kenmerken zijn ook geldig voor zijn nieuwste collectie meubilair die tijdens Casa Europea voor het eerst aan het publiek getoond worden: vitrinen en paneelkasten, roestvrijstalen stoelen, een aluminium tafel, een massief eiken tafel en plaatstalen meubilair.

Zitten van een heel andere aard biedt 'Heintje', een kinderstoel uit een grotere reeks meubelen van ontwerper Peter Otten. Ondanks alle innovaties die op het gebied van kindermeubilair in de laatste decennia bereikt werden, biedt het hoge zijte geen vernuftighe-

kast
 Piet-hein
 Eek

den door de toepassing van nieuwe constructies of materialen. Het model lijkt in vrijwel alle details door Otten te zijn afgeleid van ambachtelijk folkloristisch meubilair. Toch, en zonder veel twijfel, zal menig moeder bij het zien van 'Heintje' blijmoedig van hart een traan verschieten. 'Ich bau dir ein Schloss', moet Otten in gedachten gezongen hebben toen hij dit schattige meubeltje maakte.

De ontwerpen van Frits Nossbaum kunnen worden benoemd als 'tongue-in-cheek-design'. Uit zijn 'Meubelstatements' spreekt een bedachtzame zin voor avontuur in combinatie met een uitgewogen gevoel voor maatvoering en textuur. Nossbaums 'Kuijfe in Soweto' is loepzuiver van detail, zoals de tekeningen van Hergé, en kan wat betreft proporties zó worden opgenomen in een boekje over het juist toepassen van de gulden snede.

Het avontuur van de jonge reporter Kuijfe in het album 'Raket naar de maan' inspireerde tot het decoreren van de kastdeuren met een patroon van rode blokken op een onbewerkte stalen ondergrond. Contrast is een veelgebruikte stijlfiguur waarmee Nossbaum een verhevigde expressie van vorm en materiaal bewerkstelligt.

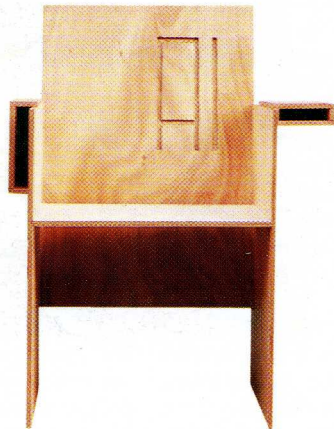
Dit effect gebruikt hij in deze kast door de symmetrie van het blokpatroon te pareren met die van het golfplaten dakje. Een soortgelijke omkering ontstaat door het materiaalgebruik, het naast elkaar gebruiken van onbewerkt staal en flinthout. Het vogelkastje vormt met het kuifdakje het gezicht van Kuijfe, maar deze samenstelling verwijst tegelijkertijd naar de miserele woonomstandigheden in Soweto.

K.I.S. Artful Facilities vertegenwoordigt de volgende ontwerpers: Bla-Bla Design (o.a. Gerrit Schilder), Ard de Block, Henk Dicke, Eibert Draaisma, Piet Hein Eek, Rolf Engelen, G.M.D., Jaap Glandorff, Herman ter Hennepe, Mirko Krabbé, Job Langeveld, Gert Jan Leusink, Frits Nossbaum, Peter Otten, Tejo Remy, Gerrit Schilder, Henk Stallinga, Hugo Timmermans, Marjan Veltkamp, G.M.D. (ontstaan uit Bint en Gemeen Goed) e.a.

'Rolbar'
Liesbeth de Touw

tel. +31.10.436 7241
K.I.M. Artful Facilities, Rotterdam,

'Stoel'
Marcel Douwe Dekker

De Rotterdamse galerie K.I.M. Artful Facilities richt zich bij uitstek op unicates en design in kleine oplagen. Men slaat de culturele aspecten van het ontwerpen belangrijk hoger aan dan de economische waarde. In overeenstemming met deze doelstelling streeft Artful Facilities naar toegankelijkheid van haar producten voor het grote publiek door een betaalbare prijsstelling te hanteren. Zoals de naam van de galerie al suggereert, wil Artful Facilities een podium zijn voor hedendaagse vormgevers. Men biedt deze vormgevers de noodzakelijke faciliteiten zoals presentatie-/besprekruimte. K.I.M. Artful Facilities vormt ondermeer met het Amsterdamse K.I.S. onderdeel van een Nederlands galerie-netwerk.

Paul Pos presenteert een serie meubelen die in de afgelopen twee jaar onder zijn handen ontstonden. De rol van de gebruiker wordt door deze ontwerper als gemeenschappelijk uitgangspunt voor deze serie onderkend. Meubelen zijn, zoals alle andere gebruiksvoorwerpen, onderhevig aan veranderingen die door -en met- het gebruik kunnen ontstaan. Zijn meubelen ontleen kwaliteit aan de potentiële duurzaamheid van hun toepassing. Pos stelt dat wanneer een meubel zich niet kan handhaven binnen de functies waarvoor het wordt ingezet, het voorwerp uitsluitend nog een symbolische waarde vervult, waarbij tijd de enige scherprechter is.

De bijzettafel 'model 002' toont aan dat gebruiksvriendelijkheid niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een primitief-degelijke uitstraling. Inklapbare fietsstandaards dragen twee berkemultiplexbladen.

Het meubeltje is sympathiek van materiaal en proporties (h. 40 cm x b. 60 cm) en de vondst van het onderstel verleent het zowel elegantie als humor.

Liesbeth de Fouw werkt als architectonisch vormgever/interieurontwerper bij een architectenbureau. Zij ontwierp een 'Rolbar': wat haar betreft de eerste van een nieuwe generatie serveerwagens. De serveerwagens die momenteel op de markt gebracht worden zijn naar de smaak van De Fouw te veel

dienbladen op wielen die tot bijzettafels verwerden. Het uitgangspunt van 'Rolbar' was het ontwerpen van een echt verrijdbaar meubel. Architectuur en objecten moeten volgens de ontwerper beweging in zich dragen, omdat beweging verandering aangeeft. Hoe dat kan worden bewerkstelligd, toont de 'Rolbar' duidelijk aan: het is een meubel in de vorm van een kegel waarin een spiraalvorm werd vervat. Met de punt naar boven gericht ontstaat de meest praktische bergruimte voor flessen en glazen. Een speels en tegelijkertijd functioneel meubel.

Marcel Douwe Dekker studeerde werktuigbouwkunde aan de Technische Universiteit Delft en volgde een opleiding aan de Academie voor Beeldende Kunsten Rotterdam waarna hij vanaf 1991 ging werken als interieurontwerper. Zijn ontwerpen balanceren in het grijze gebied tussen de autonome kunst en het 'harde' design dat in principe op grote schaal geproduceerd zou kunnen worden.

Dekker toont in zijn werk een grote belangstelling voor grafische beeldtaal: de afgebeelde 'Kast' is opgebouwd uit een letterbeeld; in andere meubelen, zoals 'Chair' en de 'H-Chair' spelen letters een rol als ornament. In zijn ontwerpen, die gebaseerd werden op natuurvormen zoals 'de Spin-asbak', de 'Tulp-lamp' en de 'Takke-ontwerpen', is de lijnvoering opvallend. De lijnen, in een strakke of organische vorm, zijn uitingen van eenzelfde grafische belangstelling.

Deze laatste groep ontwerpen toont echter sterker de fascinatie die de ontwerper heeft voor de elegantie en het nuttigheidsbeginsel van de natuur. Recycling is een proces dat de natuur al vanaf het allereerste begin levend houdt. Douwe Dekker volgt dit voorbeeld met verve en gebruikt afgedankte vormen uit samenleving en natuur voor wat hij noemt 'recycling design'.

Op de stand van K.I.M. Artful Facilities is werk van de volgende ontwerpers vertegenwoordigd: Julia Tortorella, Stephen d'Aboey, Jos van der Meulen, Nans Timmers, Leo de Jonge, Gerars Konings, OE! Nienke van der Ven-Anouschka van der Vlucht, Jacomijn Gerbrandy, Jackson & Roodbol, Bos & Couvé, Joop Steekamer, Dog Design-Annita Stekete & Gerben Klinkenberg, Ludo Pieters e.a.

'Model 002'
tafel met fietsstandaard
Paul Pos

